

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnaburgensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Seqvntvr Decreta Specialia Hvivs Synodi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

SEQVNTVR
DECRETA SPECIALIA
HVIVS SYNODI.

Art. 24.

Eccl. 34.

Episcopalis muneris Nostri ratio nos admonet, juxta Apostoli mentem, attendere Nobis & gregi, in quo Nos Spiritus sanctus posuit Episcopum, regere Ecclesiam Dei; & ut, juxta Prophetæ Ezechielis sententiam, infirma consolidare, quod ægrotum sanare, quod fractum alligare, quod abjectum reducere, & quod perit, quærere studeremus. His igitur aliisque sacrarum paginarum sententiis, & Canonum sacrorum, officique quod gerimus, ratione permoti, primum, pacatâ Diœcesi Nostrâ, curam in unum hoc conjecimus, ut singulas Nobis commissas Ecclesias personaliter visitarem, & vultum pecoris Nostri cognoscere studeremus. Necessarium itaque judicavimus, ea, quæ correctione indigere visa fuerunt, pristino vigori & usui restituere, & quæ, Ecclesiæ necessitas exigere visa fuit, novis sanctionibus & decretis constituere; pro ut etiam per præsentis constitutum, & Episcopali Nostra auctoritate mandamus.

DECRETVM I.

Cum, præ omnibus, divini cultus & obsequii cura Clericis omnibus, tum vel maxime Nobis, cordi esse debeat; ejus vero majestas, non ex fidei tantum unitate, sed cærimoniarum etiam & sacrorum rituum uniformitate eluceat; volumus, tam in Nostra Cathedrali & Collegiatis quàm aliis Ecclesiis, Decani & Superiores diligenter attendant, ut ridiculæ ex gestulationes, quas quidam in Sacrificio Missæ usurpare visi sunt, omnino tollantur, & Missalis Romani rubricæ diligenter ab omnibus observentur.

DECRETVM II.

NE verò juniores Presbyteri veterum errores addiscant; mandamus, ut in Nostra Cathedrali & Collegiatis Ecclesiis, unus aliquis, cærimoniarum peritior, constituatur, qui eos usum earum doceat; si qui vero ad Parochias promovendi, ii à Decanis probentur, & exercentur. Et, ut non tantum in cærimoniiis, sed etiam in ipso divino officio, cum aliis conveniant, volumus, singuli Clerici Calendarium Nostrium Osnabrugensè habeant, & ad illius leges Officium & Sacrificium instituant, norintque tam in festis quam processionibus eidem se accommodare.

DECRETVM III.

Cum frequenter contingat, homines quosdam, pietati addictos, libenter Sacris assistere velle; mandamus, ut prius campanâ aliquâ signum detur ad Sacrum; atque, ut ad absentes & occupatos aliquis illius fructus derivetur, & devotio excitetur, deinceps semper, sub elevatione in Sacro principali & conventuali, campana majore tractim signum detur in omnibus Ecclesiis.

DECRETVM IV.

Cum non ultima hætenus malorum, quæ passi sumus, causa fuerit negligentia Sacrorum, & maxime erga augustissimum Altaris Sacramentum irreverentia; præcipimus & severe mandamus, ut deinceps ejusdem maxima cura habeatur, illudque vas & tabernaculis mundis & ornatis asservetur; & ne periculum sit putrefactionis, bis aut semel quovis mense, vel etiam juxta majorem Synodum citius, si loca sint humidiora, renovetur; ante illud autem, tam in templo lumen ardeat, quàm, cum ad ægrotum defertur, præferatur, induto tam Pastore, quàm ædituo præcedente, respectivè stola ac superpelliceo, & tintinabulo signum dante. Si quando verò ad loca remotiora, aut pluvio cælo, Venerabile Sacramentum ad ægros est deferendum, post hac rustici curru Sacerdotem ad ægrum ducant, & reducant ad templum; si vero pauperes sint ii qui Sacramentis muniendi, vicini utrimque proximi ad istud charitatis officium obligentur.

Part. I.
cap. 15.
§. 5.

DECRETVM V.

Cum deprehenderimus, in plurimis Ecclesiis, populi devotionem non parum impediri Altarium quorundam & sedilium obstaculis; volumus, ea sic aptari, ut pateat singulis prospectus ad aram majorem, quando Sacerdos ad illam facit; à lateralibus vero Altaribus ita sedes removeantur, ut Sacerdoti pateat accessus, eique commode ministrari possit.

DECRETVM VI.

Advertimus, in non paucis Ecclesiis ita sedilia constituta esse, ut neque in illis flecti possit, neque juxta illas processionibus locus detur. Mandamus proinde, ut eo modo sedes construantur, ut ritu Catholico in iis

D d 3 genua

genua flecti possint, neque usque ad extant, ut supplicationibus & processionibus viam præcludant.

DECRETVM VII.

Quæ Processiones ut in cœmeteriis etiam commode fieri possint; volumus, ut circa illa fiat via æqualis, & tam lata ut trium personarum simul sit capax; ipsa vero cœmeteria sic undique sint munita, ne bestiis detur incurfus, in iisque locus sit aptus, ubi defunctorum ossa reponantur, ipsa verò sepulchra Crucis imagine conspicua appareant. De domibus vero, illic ædificatis, seruentur accurate, quæ in Nostra Synodo majore ordinavimus & statuimus; si vero aliquæ, hac belli tempestate, ædificatæ fuerint, de iis quotannis, festo S. Michaëlis, solvant Canonem, quem statuent Decanus & Pastor cuiusque Parochiæ.

Parte 2.
cap. 15.
§. 7.

DECRETVM VIII.

Invenimus in variis Ecclesiis altaria non pauca violata, alia verò nullo cultu ornata, & superflua. Mandamus proinde, ut in Parochialibus Ecclesiis, in quibus non est fundatio altarium, & plurium Beneficiorum præsentia, præter summum & duo lateralium altaria, omnia alia tollantur; atque, ut tempore sequenti altaria violata consecrari possint, curent in locis celebrioribus ex solido & vivo lapide mensam Altaris; in aliis vero minus celebribus pagis petant à Nobis portatile majus consecratum, illudque mensæ altaris inferi faciant, & calce eidem conglutinari curent.

DECRETVM IX.

Cum, Decretis Congregationis Sacrorum Rituum, severe prohibitum sit, ne quis rochetto seu superpelliceo cum strictioribus manicis utatur, nisi cui id de jure aut favore Sedis Apostolicæ permillum; interea vero, non tantum Pastores aliquos, sed ipsos etiam ædituos & ludimagistros, eisdem uti, animadvertimus; mandamus, ut omnes & singuli, ejusmodi rochetta seu superpellicea deponant; & omnes, in functionibus Ecclesiasticis, utantur tantum togâ talari, pileo quadrato, stolâ, & superpelliceo cum laxioribus manicis, ad formam Romanam confecto.

DECRETVM X.

Atque, ut non cærimoniarum tantum, sed doctrinæ etiam unitas in omnibus appareat; volumus, ut omnes observent eundem modum concionandi & catechizandi, quem in Nostrâ Agendâ præscribemus. Et, ut rudis populus discat fidei principia, ante concionem clara voce orabunt singuli Pastores Ger-

manice Orationem Dominicam & Salutationem Angelicam; post concionem vero, præter priora hæc, Symbolum fidei, Præcepta Dei & Ecclesiæ, & veneranda novæ legis Sacramenta, pronuntiabunt, & pro omni statu, maxime vero Christianis Principibus, consuetam orationem, & publicam confessionem, recitabunt. Si quæ vero proclamanda, hæc non ante sed post concionem, ut ab omnibus audiri & percipi possint, promulgentur.

DECRETVM XI.

Ne suis defunctis honor debitus & justa funebria negligantur, sanctæque & salubris pro defunctis exorandi cogitatio & consuetudo pereat; iterum mandamus, ut in posterum adulatorum Catholicorum funera, (quantum fieri potest) matutino tempore ad templa deferantur, &, peracto sacrificio, terræ mandentur; populusque de Anniversariis & memoriis moneatur.

DECRETVM XII.

Cum ipsa veneranda novæ legis Sacramentapignora sint salutis, & fontes divinarum gratiarum; ea, maxima sollicitudine, suscipere, & non minore curâ administrare oportet. Eorum verò fons & ad reliqua, janua cum sit Baptismus; volumus, ut maxima attentione, & necessaria intentione, administretur. Cum vero non rarò infantes ad Baptismum deferantur, scabie capitis laborantes; ne totum fontem baptismalem, ex scabioso capite defluens aqua, forsân inficiat, semper hæc pelvi excipiatur, & effundatur in piscinam sacram (ut vocant,) proxime Baptisterium construendam.

DECRETVM XIII.

Nunquam vero solemniter Baptismus extra Ecclesiam conferatur. In necessitate vero à Pastoribus baptizati, deferantur postmodum ad Ecclesiam, si supervivant; & cærimoniarum suppleantur; serventurque in nominibus, ut ea sint Sanctorum; & quæ de Patris Synodo majori præcepta sunt.

Parte 1.
cap. 13.

DECRETVM XIV.

Accurate observent Pastores singuli, quæ circa Baptismum, ab obstetricibus aliisve collatum, Synodo majore monuimus & ordinavimus; diligentem vero curam adhibeant obstetricum, ut eæ bene doceantur modum & intentionem, ad Baptismum requisitam. eumque in finem, quantum fieri potest, in singulis, non tantum Parochiis, sed etiam Pagis sive Burschopiis, certæ sint constitutæ, boni nominis, catholicæ, & juramento, coram Pastore edito, ad fidelitatem obstrictæ; & juramentum Catholicæ fidei emittant.

Ibid. §. 5.
& seq.

D E

DECRETVM XV.

Cvm experientia constet, multas sæpe mulieres, aliosque, baptizandos comitantes, festivis diebus officium divinum negligere, & sub eodem computationibus nunquam indulgere; hinc diligenter advertant Pastores, ut eæ officio divino prius intersint; & ejusmodi ac omnes aliæ computationes severe prohibeantur; & delinquentes ad Nos aut Nostrum Vicarium deferantur, ac severe puniantur. Quod si vero, neque his poenis, ejusmodi abusus tolli posse, advertant; extra necessitatem nunquam nisi prophanis diebus Baptisimum solemnem administrent.

DECRETVM XVI.

Parte I.
cap. 13.
§. 13. &
cap. 14.
§. 9.

Cvm non parva sæpe impedimenta occurrant in causis matrimonialibus, & testimoniis legitimationum; mandamus, ut singuli Pastores librum compactum habeant, in quo, juxta Synodum majorem, scribantur nomina Baptizatorum, Confirmatorum, eorumque Parentum & Patrinoꝝ, & an legitimo thoro nati; itemque matrimonio junctorum & defunctorum; eorumque qui in Paschate confessi fuerint, communicarint aut confessionem neglexerint; juxta formulas, in Rituali Nostro, novissime edito, descriptas.

DECRETVM XVII.

Parte I.
c. 17.
§. 4.

Dolenter deprehendimus in ultima visitatione Nostra, Sacerdotes quosdam tremenda altaris Sacrificia peragere sæpius, & sacrosancta administrare Sacramenta, nihilominus verò, ad longum tempus, saluberrima Confessionis remedia negligere. Iubemus proinde, priorem Nostram Constitutionem, Synodo majore sancitam, renovantes; & volumus, ut singuli Sacerdotes, singulis quindenis, cæteri verò Clerici singulis mensibus, sacra exomologesi conscientias expient, idque non nisi apud probatæ vitæ & doctrinæ sacerdotem. Ne verò aliqua, hac in parte, subrepat negligentia, mandamus omnibus & singulis, ut factæ ejusmodi Confessionis, quot mensibus, Decanis suis fidem faciant; ipsi verò Decani suas confessiones Camerariis probent; & Decani, singulis Synodis, Nobis aut Nostrum Vicario generali, de omnibus his rationem reddant; noverintque, de negligentibus poenas sumendas esse.

DECRETVM XVIII.

Parte I.
c. 17.

Advertimus aliquos abusus in clavium potestate, & absolutos delinquentes à peccatis, & Sedi Apostolicæ & Nobis Synodo majore reservatis. Mandamus proinde singulis

animarum Curatoribus, ne limites suæ excedant potestatis, sed in ejusmodi casibus ad Nos aut Nostrum Vicarium recurrant, vel à Nobis absolvendi potestatem petant; casus verò reservatos accuratè sciant, ne conscientias implicent scrupulis. Volumus autem, per casus reservatos, non alios quam publicos intelligi.

DECRETVM XIX.

Dolenter advertimus, hoc tempore calamitoso non paucos Matrimonii Sacramento conjunctos in gradibus prohibitis, & hodieum in continuo vivere incestu, decertos vero esse ab iis, qui crassa quidem inscitiâ, (si non malitiâ) ejusmodi facultatem sibi usurparunt. Mandamus proinde omnibus & singulis animarum Curatoribus, ut in ejusmodi personas diligenter inquireant, & ut eorum conscientia consulatur, pro legitimo dispensationis remedio ad Nos recurrant. Ipsi verò Pastores non tantum sciant Matrimonii impedimenta, sed aliquoties etiam in anno, pro concione, eadem suis auditoribus explicent.

DECRETVM XX.

Gravissimâ sacrosanctæ Tridentinæ Synodi constitutione mandatas esse proclamationes trinas, singuli Pastores sciant; in iisque se, sine Nostrò licitu, absque gravi peccato dispensare minime posse, nulla vero ratione, extra casum extremæ necessitatis, in privatis ædibus, sed solâ Ecclesiâ, adhibitis testibus, matrimonii assistere debere. Proinde, quæ hic statuta sunt, rigide observanda esse, & contra delinquentes arbitrariis Nos poenis procedere velle, norint.

Sess. 24.
cap. 1.

DECRETVM XXI.

Magno animi dolore comperimus, supernâ quorundam negligentia, tam paucos moribundos Extremæ unctionis Sacramento hætenus munitos. Mandamus proinde, & per viscera misericordiæ Dei obtestamur Pastores singulos, ut frequenter, pro concione, hujus tam sancti Sacramenti utilitatem explicent, & moribundos diligenter de ea informant, ne illo se solatio privent, sed tantâ gratiâ, adversus dæmonis insultus, muniant.

DECRETVM XXII.

Cvm nihil tam Republicam, quamvis & maximè Ecclesiam, exornet, quam ut omnia in eâ ordine decenti fiant; hinc, ne sacratissimus Hierarchicus ordo turbetur, volumus, ac mandamus Curatis omnibus, ut, si qui Commissariorum Archidiaconalium in impedimentis matrimonii dispenserint, pro

D d 4 valida-

validatione ejusmodi matrimoniorum ad Nos recurrant.

DECRETVM XXIII.

GRaves ad Nos delatæ querelæ, prout in ipsa visitatione invenimus, valde gravari Ecclesias ab Archidiaconorum Commissariis. Hinc, ne deinceps subditis aut Ecclesiis graves sint, volumus, ut, si sumptus trium aut ad summum quatuor Dalerorum Imperialium pretium excedant, non ex bonis Ecclesiæ, pauperum, & patrimonii Christi, sed ex multis acceptis, deinceps præstent. Prout desuper Archidiaconorum & Commissariorum conscientias oneramus.

DECRETVM XXIV.

SI alicubi hæctenus moris fuerit, festo Corporis Christi, aut Patroni, vel Dedicacionis Ecclesiæ, haberi convivia & compotationes, eæ tollantur; & ne sumptus accrescant, idcirco volumus, Pastori, ædituo, ludimagistro, ædilibus, hæctenus ad dicta convivia ire solitis, dari certam ex redditibus Ecclesiæ pecuniam; quam cum Pastore determinabunt Decani.

DECRETVM XXV.

CVM in visitatione adverterimus, Parochorum & Beneficiorum Curias plurimas aut collapsas aut ruinæ proximas; ea propter serio mandamus Decanis, tam Cathedralis & Collegiatarum, quam ruralibus, ut, juxta Constitutiones Synodales, anno MDCXXX, cap. VI, editas, curias visitent, & reliqua, dicto capite de visitatione & Synodis privatis sancita, diligenter observent.

DECRETVM XXVI.

CVM Archidiaconi oculi sint Episcopi, in quos ille suas curas declinet; hinc solite curent, per se ipsos visitare curæ suæ commissas; si quando tamen occupationum necessitas eos præpediat, per nullos alios expleri suas vices curent quam eos qui à Nobis admissi fuerint; prout in nupera Synodo statuimus.

DECRETVM XXVII.

CVM in Synodis prioribus, in certas regiones & Decanatus Dicecesin Nostram divisimus, interea verò appareat, eos, tam ob temporum varietatem, quam ob Parochiarum quarundam magis opportunum situm, non nihil immutandos esse; sequentia, hac super re, statuimus; reliquis in suo vigore manentibus.

Ad primum itaque Emslandiæ, cis Amisinfium, Decanatum, spectabunt sequentes Parochiæ & Capellæ:

Hafeluna.	Herflacke.
Bockelo.	Sogelen.
Berßen.	Laten.
Holte.	Borgel.
Werlte.	Wahen, Capella.
Lorpe.	Fresenberg, Capella.

Decanum vero nominamus D. Engelbertum Moseler, Pastorem Hafelunensem & Canonicum Wildeshufanum; Camerarium vero Dominum Everhardum Ioannis, Pastorem in Bockelo.

Ad secundum verò, trans Amisinfium potissimum situm, Decanatum, spectabunt sequentes Parochiæ:

Meppen.	Rhede.
Aschendorff.	Steinebiel.
Hefce.	Dorpe.
Wefewe.	Geist, Capella.
Haren.	Grotten Wullen, Capella.
Landecke.	
Heede.	

Decanum verò nominamus R. P. Albertum Albachten, Ordinis S. Benedicti professum in Iburg, & Pastorem Meppenem; Camerarium autem D. Joannem Wesselinck, Pastorem in Haren.

Cum vacet Decanatus Vordenfis, ibidem designamus in novum Decanum R. P. Joannem Zurstralsen Societatis Iesu, Pastorem ibidem.

Mox subjunxit Secretarius: Accedant igitur & solitum præstent juramentum Decanorum ruralium, qui de novo ad hoc officium sunt promoti. *Quod ipsum, tactis SS. Evangeliiis, emisserunt omnes ii, qui ad novum officium sunt promoti, aut certe antehac idem non præstiterant.*

DECRETVM XXVIII.

OMnes & singuli ludimagistri & æditui, à quocunque constituti, non prius ad officium admittantur, quam per Nos aut per Nostrum Vicarium approbentur & fidei professionem edant.

DECRETVM XXIX.

CVM, multa ab Ecclesiis abalienata, & à potentioribus derenta esse, deprehendantur; eum in finem Officiale Nostrum determinamus, qui ex speciali Nostra commissione, præter communem juris ordinem, sine strepitu judicii, de plano, inspecta sola facti veritate, rem totam cognoscat & decidat; pro Actore verò, seu Recuperatore, Franciscum Wennemarus ab Ascheberg, Canonicum Collegiæ Ecclesiæ S. Joannis Osnaburgi; qui, bono zelo ductus, pro moderato salario

lario ipsis inferviet; ad quem proinde omnes, tam Párochos, quam Ecclesiarum Provísores, recursum habere volumus.

DECRETVM XXX.

Monentur omnes Religiosi, tam Patres Monialium, quàm aliàs in Parochiis constituti, ut in habitu & tonsura regulari semper incedant, minimeque se à regulis absolutos esse existiment; & Patres Monialium curent, ut, singulis diebus Virgines Sacrum audiant. Volumus deinde, ut, servatà Concilii Tridentini constitutione, ter in anno offerant Monialibus confitendi libertatem, iis Confessariis, quos Nos, aut Vicarius Noster, singulis Monasteriis designaverimus; qui singulas seorsim interrogent, & de confessione cum iisdem agant, ne eæ, verecundiã ductæ, peccata aliqua reticeant. Monemus autem Superiores quoscunque, & huiusmodi Confessarios, ne Moniales dehortentur aut impediant; ne quandoque se alieni peccati aut sacrilegii participes reddant, & severam Deo reddere rationem cogantur, pœnasque in Bullis Pontificum contra impediētes incurrant.

DECRETVM XXXI.

Atque hæc sunt, quæ generaliter, pro hac vice, ordinanda duximus. Specialia, quæ ad uniuscujusque aut Ecclesiam aut personam, ex facta visitatione, comperimus spectare, singuli à Nobis expectabunt.

Leclis Decretis, moniti sive omnes, qui in prima Synodali Sessione, prioribusque habitis Synodis, professionem fidei nondum præstiterant, ut eandem modo præstent. Cum vero deprehensum fuerit, eam ab omnibus jam præstitam esse; Illustrissimus, signo dato, per Officialem, Synodum interrogari fecit, num adhuc aliquis quædam proponenda haberet. Omnibus vero tacentibus, Promotores Synodi, pro conclusione hujus, & indictione proximæ Synodi, institerunt; reliquaque omnia, ad normam, ordinem ac modum Synodi prioris quintæ, peracta fuerunt; ipsamque Synodum proximam vernalem die quintâ mensis Martii, anni quinquagesimi secundi, habendam, indictum fuit; ac proinde hæc præsens, cum benedictione, dimissa.

Et quia ego Ioannes Brogberen I. V. L. & Collegiatæ Ecclesiæ SS. Ioannis Baptistæ & Evangelistæ Ratisbonæ Canonicus, & Pastor in Rimsloe, à supramemorato Reverendissimo & Illustrissimo Domino Præfide in Actuarium hujus sacræ Synodi deputatus fui, Decretorum Synodaliū promulgationi reliquisque in ea pertractatis interfui; idcirco iisdem Decretis, in fidem eorundem, propria manu subscripsi. Acta sunt hæc, anno à partu Virgineo M D C L I; Pontificatus sanctissimi Domini nostri Innocentii X, septimo; diebus, mensē, & loco, quibus supra; præsentibus Venerabilibus & Eruditis Dominis, Antonio Sollinger & Nicolao Schaberg, Cathedralis Ecclesiæ Osnabrugensis Vicariis, ac respectivè Sacristano & Notario publico, testibus, ad hoc specialiter requisitis, & fide dignis.

IOANNES BROGBEREN I. V. L. Capellanus major Illustrissimi Osnabrugensis, & Actuarius causarum Ecclesiasticarum, ad hoc specialiter requisitus, subscripsit.